

سرمایه‌های ملی و فرصت‌های شتابان*

دکتر صادق واعظ زاده

پیشرفت هر کشور به سرمایه‌های ملی، برنامه پیشرفت، اراده عمومی و مدیریت کشور وابسته است. مجموع سرمایه‌های ملی ایران در مقایسه با سایر کشورهای دنیا کم‌نظیر و فرصت‌های بهره‌برداری و شکوفائی این سرمایه‌ها، شامل جوانی جمعیت کشور و شرایط و تحولات مساعد جهانی به طور شتابان در حال گذار است. بنابراین فعال ساختن سرمایه‌های بالقوه کشور با اغتنام از این فرصت ضرورتی روزافزون است. سرزمین گسترده، جمعیت قابل توجه، نیروی انسانی تحصیل کرده، منابع طبیعی فراوان و موقعیت سوق الجیشی استثنائی، سرمایه‌های ملی ما را در رتبه بالایی در دنیا قرار داده است. بیش از ده میلیون دانش‌آموخته دانشگاهی و دانشجوی در کشور، سرمایه جوان و ارزشمندی است که عمدتاً محصول انقلاب اسلامی است. سرمایه طبیعی ایران شامل منابع متنوع اعم از نفت و گاز و معادن و جنگل‌ها و غیره ارزش فوق‌العاده‌ای دارد. مجموع منابع نفت و گاز اثبات شده ایران در رتبه اول دنیا واقع است. ایران از نظر میزان و تنوع مواد معدنی از کشورهای برتر دنیا است؛ در حالی که کویر نمک و کویر لوت در مرکز و شرق ایران دارای منابع عظیمی است که هنوز ناشناخته است. بنابر یک قول موقوت، میزان منابع طبیعی ایران نسبت به جمعیت کشور در رتبه دوم در میان کشورهای دنیا قرار گرفته است. فلات ایران خشک و کم آب است اما از نظر مساعد بودن برای باغداری و تولید میوه یکی از کشورهای برتر دنیا است. موقعیت جغرافیایی ایران در حد فاصل آب‌های گرم اقیانوس هند و مناطق سرد آسیای مرکزی و روسیه و مسلط بر حساس‌ترین نقطه نفت خیز جهان بی‌نظیر است. ایران در مرکز چهارراه شمال-جنوب و شرق-غرب آسیا به اروپا قرار گرفته است که هم به لحاظ سیاسی و هم از نظر ترانزیت مزیت‌های زیادی دارد.

سرمایه معنوی عامل ضروری دیگر برای پیشرفت یک ملت است که در مراجع متعارف مربوط به توسعه از آن غفلت می‌شود. این سرمایه را شامل اعتقادات، فرهنگ و سوابق تمدنی ملت که موجب اعتماد به نفس و تقویت انگیزش برای پیشرفت می‌شود تعریف می‌کنیم. با اعتقاد مشترک اکثریت بالای مردم به اسلام و برخورداری از فرهنگ غنی اسلامی ایرانی و سابقه تمدنی طولانی که در دوره‌هایی از تاریخ در اوج جهانی بوده است بدون شک سرمایه معنوی ایران در رتبه اول عالم است. با بهره‌گیری اولیه از این سرمایه‌ها، اساس جمهوری اسلامی بر مبنای یک قانون اساسی مترقی شکل گرفته و با ایثار و شهادت و استقامت مثال زدنی، استقلال کامل سیاسی و تمامیت ارضی کشور تأمین و حفظ گردیده و امروز امنیت داخلی و خارجی ایران در دنیا کم‌نظیر است. در این سال‌ها تربیت نیروی انسانی توسعه یافته و چرخ تولید علم و فناوری به‌راه افتاده است. محرومیت زیادی در شهر و روستا موفقیت زیادی داشته و تأسیسات زیربنایی عظیمی ساخته شده و اقتدار بخش ادامه در صفحه ۳

نقشه راه و فرآیند طراحی و تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تصویب شد

شورای عالی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پس از بررسی تفصیلی، در سی و نهمین جلسه خود "نقشه راه و فرآیند طراحی و تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت" را به تصویب رساند. این نقشه گام‌های اساسی که برای تهیه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت باید برداشته شود و ترتیب منطقی و زمان‌بندی آن را مشخص می‌سازد.

بر اساس گزارش دفتر ارتباطات و گفت‌وگو سازی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، شورای عالی مرکز، مجموعه‌ای را که با استفاده از نظرات رسیده از سوی اندیشمندان و صاحب‌نظران کشور و بهره‌مندی از پیشنهادها مطرح شده در اولین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تهیه شده بود، با عنوان "نقشه راه و فرآیند طراحی و تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت" از تصویب گذراند. این نقشه با طرح مسئله و خطوط راهنمای تحقیق و تدوین الگو از نگاه رهبری آغاز می‌شود و با تدوین چستی، چرایی و ویژگی‌های الگو، مبانی الگو، روش شناسی طراحی الگو، آسیب‌شناسی روند پیشرفت کشور، تحلیل و نقد نظریه‌های توسعه و تجربیات جهانی ادامه می‌یابد. همچنین حمایت از نظریه پردازی در زمینه الگو و تدوین الگوی پایه رهبری تحول از دیگر گام‌های مندرج در این نقشه است. این نقشه گام‌های لازم برای تهیه و تدوین بخش‌های مختلف الگو را معین می‌سازد و کمک به نظریه پردازی و گفت‌وگو سازی الگو و گام‌های دیگر را مورد

توجه قرار می‌دهد. مراحل تأیید و تصویب و بازخورد و بازنگری الگو نیز در نقشه تعیین شده است. مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت سال گذشته طی فراخوانی از استادان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه درخواست کرد مقالات خود را در خصوص نقشه راه و طراحی الگو به دبیرخانه اولین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ارائه دهند. مقالات رسیده پس از ارائه در کنفرانس که در خرداد ماه سال جاری برگزار شد به‌انضمام طرح‌های رسیده از سوی مراکز و محققان ذیربط و نیز پاسخ‌های شرکت کنندگان در کنفرانس به پرسشنامه مربوط و نظرات کمیته علمی کنفرانس به یک کارگروه تخصصی تحت نظر معاونت هماهنگی و نظارت فرآیندی مرکز سپرده شد. این کارگروه پس از مطالعه دقیق و بهره‌برداری و تلفیق مقالات و طرح‌ها و پاسخ‌ها و نظرات متعدد رسیده و مصاحبه‌های تفصیلی با گروهی از استادان و صاحب‌نظران، نتیجه تلاش کارشناسی خود را به شورای عالی مرکز ارائه و شورای عالی پس از چند جلسه بحث و تبادل نظر نسبت به آن و با توجه به طرح مشروح دیگری که تحت سرپرستی عضو شورای عالی مرکز انجام شده بود، کمیونیونی از شورا را مسئول تلفیق و نهایی سازی نقشه ساخت و سرانجام طی دو جلسه آن را با اصلاحاتی به تصویب رساند. لازم به یادآوری تاکنون شماری از گام‌های نقشه‌راه، برنامه‌ریزی و اجرا شده یا مقدمات اجرای آن فراهم گردیده است.

توجه قرار می‌دهد. مراحل تأیید و تصویب و بازخورد و بازنگری الگو نیز در نقشه تعیین شده است. مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت سال گذشته طی فراخوانی از استادان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه درخواست کرد مقالات خود را در خصوص نقشه راه و طراحی الگو به دبیرخانه اولین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ارائه دهند. مقالات رسیده پس از ارائه در کنفرانس که در خرداد ماه سال جاری برگزار شد به‌انضمام طرح‌های رسیده از سوی مراکز و محققان ذیربط و نیز پاسخ‌های شرکت کنندگان در کنفرانس به پرسشنامه مربوط و نظرات کمیته علمی کنفرانس به یک کارگروه تخصصی تحت نظر معاونت هماهنگی و نظارت فرآیندی مرکز سپرده شد. این کارگروه پس از مطالعه دقیق و بهره‌برداری و تلفیق مقالات و طرح‌ها و پاسخ‌ها و نظرات متعدد رسیده و مصاحبه‌های تفصیلی با گروهی از استادان و صاحب‌نظران، نتیجه تلاش کارشناسی خود را به شورای عالی مرکز ارائه و شورای عالی پس از چند جلسه بحث و تبادل نظر نسبت به آن و با توجه به طرح مشروح دیگری که تحت سرپرستی عضو شورای عالی مرکز انجام شده بود، کمیونیونی از شورا را مسئول تلفیق و نهایی سازی نقشه ساخت و سرانجام طی دو جلسه آن را با اصلاحاتی به تصویب رساند. لازم به یادآوری تاکنون شماری از گام‌های نقشه‌راه، برنامه‌ریزی و اجرا شده یا مقدمات اجرای آن فراهم گردیده است.

انجمن‌های علمی، مشاوران تخصصی مرکز الگوی اسلامی پیشرفت؛ مسئله شناسی الگو توسط انجمن‌های علمی کشور انجام می‌شود

انجمن‌های علمی که از کانون‌های پایدار تخصصی کشور به شمار می‌روند به دلیل ماهیت علمی-اجتماعی و حضور داوطلبانه و ثابت متخصصان باید از جایگاه اثربخش در دستیابی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و حرکت روبه‌تعالی کشور برخوردار باشند. از دیدگاه مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، انجمن‌های علمی یکی از حلقه‌های نخبگانی و مشاوران این مرکز محسوب می‌گردند که نقش سازنده‌ای را در ایجاد و حفظ فضای گفت‌وگویی در زمینه توسعه و پیشرفت کشور و شکل‌گیری و تحقق "الگو" ایفا خواهند نمود. معاونت علمی و تقسیم کار ملی مرکز نیز در اولین گام برای حضور فعال انجمن‌های علمی کشور در عرصه "پیشرفت" و انجام این رسالت ملی، طی نامه‌ای در آبان ماه ۹۱ با دعوت از تمامی انجمن‌ها جهت همکاری حمایت خود را از برگزاری جلسات در زمینه مسئله شناسی و تبیین موضوعات و سوالات اساسی حوزه تخصصی مرتبط با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت اعلام نمود. جمعیت توسعه علمی ایران، انجمن ایرانی تاریخ و انجمن علمی اقتصاد اسلامی ایران جزو اولین گروه از انجمن‌های علمی هستند که با استقبال از این دعوت و اعلام آمادگی، فعالیت خود را آغاز کرده‌اند.

نخستین اقدام علمی و عملیاتی اندیشکده عدالت؛ نظام مسائل عدالت تدوین می‌شود

رئیس اندیشکده عدالت گفت: «نخستین گام برای مدیریت و راهبری پژوهش، تدوین نظام مسائل است. عرصه پژوهش باید در قالب نظامی از مسائل و موضوعات دیده شود. بحث نظام مسائل، از مقدمات تدوین نقشه راه است. لذا در این جهت و به عنوان نخستین اقدام ادامه در صفحه ۴

آغاز تدوین مبانی اسلامی اقتصاد؛ هیئت رئیسه اندیشکده اقتصاد تعیین شد

دکتر داودی | دکتر خلیلی عراقی | جنت‌الاسلام دکتر موسویان | دکتر دانش جعفری | دکتر زاهدی وفا

دومین جلسه اندیشکده اقتصاد با حضور اعضای اندیشکده و به ریاست آقای دکتر واعظ زاده رئیس شورای عالی و رئیس مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت روز ۲۴ آذرماه سال جاری تشکیل شد. رئیس مرکز با توجه به پیشنهادها و آرای اعضا در نخستین جلسه اندیشکده، آقایان دکتر داودی، دکتر خلیلی عراقی، حجت الاسلام والمسلمین دکتر موسویان، دکتر دانش جعفری و دکتر زاهدی وفا را به عنوان اعضای هیئت رئیسه اندیشکده معرفی کرد و آن را نقطه قوتی برای فعالیت اندیشکده دانست. در این جلسه سپس بررسی مبانی اسلامی اقتصاد در دستور قرار گرفت و پس از طرح گزارش کار انجام شده تحت عنوان منشور جمهوری اسلامی ایران مقرر شد:

- ۱- مفهوم شناسی نسبت به مقولات الگو، انسان، اقتصاد و غیره صورت بگیرد.
- ۲- استخراج مبانی به طور روشمند انجام شود.
- ۳- از منبع ارائه شده و متون و منابع ارزشمندی که در زمینه مبانی اقتصاد اسلامی به همت اندیشمندان اسلامی تهیه شده است استفاده شود و از دوباره کاری پرهیز گردد.
- ۴- به ضرورت پاسخگویی به مسائل اساسی جامعه و دانش موجود توجه شود.
- ۵- مطالعه تطبیقی مستدل و روشمند با مبانی اقتصادی دیگر صورت پذیرد.

دومین جلسه اندیشکده اقتصاد با حضور اعضای اندیشکده و به ریاست آقای دکتر واعظ زاده رئیس شورای عالی و رئیس مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت روز ۲۴ آذرماه سال جاری تشکیل شد. رئیس مرکز با توجه به پیشنهادها و آرای اعضا در نخستین جلسه اندیشکده، آقایان دکتر داودی، دکتر خلیلی عراقی، حجت الاسلام والمسلمین دکتر موسویان، دکتر دانش جعفری و دکتر زاهدی وفا را به عنوان اعضای هیئت رئیسه اندیشکده معرفی کرد و آن را نقطه قوتی برای فعالیت اندیشکده دانست. در این جلسه سپس بررسی مبانی اسلامی اقتصاد در دستور قرار گرفت و پس از طرح گزارش کار انجام شده تحت عنوان منشور جمهوری اسلامی ایران مقرر شد:

- ۱- مفهوم شناسی نسبت به مقولات الگو، انسان، اقتصاد و غیره صورت بگیرد.
- ۲- استخراج مبانی به طور روشمند انجام شود.
- ۳- از منبع ارائه شده و متون و منابع ارزشمندی که در زمینه مبانی اقتصاد اسلامی به همت اندیشمندان اسلامی تهیه شده است استفاده شود و از دوباره کاری پرهیز گردد.
- ۴- به ضرورت پاسخگویی به مسائل اساسی جامعه و دانش موجود توجه شود.
- ۵- مطالعه تطبیقی مستدل و روشمند با مبانی اقتصادی دیگر صورت پذیرد.

● نخستین جلسه اندیشکده

مبانی برگزار شد / ۲

● دستیابی به فهمی مشترک

از مبانی فلسفی، علمی و

دینی الگو / ۲

● تجلیل و حمایت از نظریه

پردازان و اندیشمندان الگوی

اسلامی ایرانی پیشرفت / ۳

دومین کنگره پیشگامان پیشرفت برگزار شد

دومین کنگره پیشگامان پیشرفت با هدف ارتقای مشارکت و نقش آفرینی موثر جوانان و دانشجویان سراسر کشور در الگوی پیشرفت؛ ۲۳ آذر ماه در مرکز همایشهای بین المللی دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. در این کنگره حدود یک هزار نفر از دانشجویان و جوانان سراسر کشور شامل دانشجویان تحت پوشش بنیاد ملی نخبگان، راهبران انجمنهای علمی و تشکلهای و کانونهای دانشجویی، دانشجویان و جوانان اهل قلم و بیان و صاحبان دیدگاههای راهبردی و ایدههای اجتماعی نوین حضور یافتند. بنا بر اعلام دبیرخانه کنگره بیش از ۷۰۰ مقاله و نوشتار کوتاه، که بعضاً حاصل کار جمعی بود، از طریق پست الکترونیکی به وبگاه کنگره دوم ارسال شد که پس از ارزیابی و داوری، مقالات برتر در چهار نشست تخصصی با موضوعات نقش و جایگاه جوانان در پیشرفت، چالشهای حال و آینده جامعه، فرصتها و راهکارهای پیشرفت و راهکارهای ترویج و ارتقای ارزشهای انسانی و اسلامی نظیر آزادی، عدالت و شایسته محوری ارائه شد. همچنین حدود ۳۰۰ مقاله برگزیده در مجموعه آثار کنگره در قالب لوح فشرده تدوین شد و در

اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت. نکته جالب در نشستها، مشارکت گسترده دانشجویان در بحثهای جدی و سازندهای بود که پس از ارائه مقالات در می گرفت. اعضای هیئت علمی نیز که در هر نشست حضور داشتند همراه دانشجویان به غنی شدن مباحث و نتیجه گیری جلسات کمک می کردند. شایان ذکر است راهکارهای همکاری مستمر انجمنهای علمی و تشکلهای دانشجویی با کنگره پیشگامان پیشرفت تدوین گردیده و در وبگاه کنگره به نشانی (krip.ir) اعلام شده است. در این دستور العمل نحوه حمایت و تشویق دبیرخانه کنگره از فعالیتهای مختلف دانشجویان و جوانان، علاقه مند شامل جلسات نقد و اندیشه ورزی، نشستهای هم اندیشی با دعوت از اساتید، انتشار مقالات در مجلات علمی ترویجی و مجموعه مقالات همایشهای علمی، ایجاد وبلاگ و صفحه تارنما، راه اندازی اتاقهای گفتگو و تبادل نظر در فضای مجازی در مورد موضوعات مرتبط با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تبیین شده است. سومین کنگره پیشگامان پیشرفت در هفته اول اردیبهشت ۱۳۹۲ برگزار خواهد شد.

با مشارکت و همکاری ۷۰ تن از استادان و صاحب نظران

کارگروه تخصصی کشاورزی و منابع طبیعی مسائل آب و خاک را بررسی کرد

کارگروه تخصصی کشاورزی و منابع طبیعی با مشارکت حدود ۷۰ چهره علمی و صاحب نظر، موضوعات مختلف را به بحث و تبادل نظر علمی گزارده است. دکتر عباسعلی زالی ضمن بیان این مطلب اظهار داشت این مشارکت اغلب در قالب جلسات هم اندیشی انجام شده است. وی مهمترین فعالیتهای انجام شده را این گونه بیان کرد. ۱- ایجاد ارتباط و هماهنگی با شخصیتهای علمی و اجرایی برجسته بخش کشاورزی و منابع طبیعی به منظور برگزاری نشستهای علمی ۲- برگزاری دو نشست علمی در تاریخهای ۹۱/۰۴/۲۸ و ۹۱/۰۶/۲۱ در باره «جیستی و سازوکارهای تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در بخش کشاورزی» ۳- برگزاری دو نشست تخصصی در

تاریخهای ۹۱/۰۵/۲۵ و ۹۱/۰۷/۳۰ در مورد «وضعیت منابع آبی کشور و راهبردها و چاره های اساسی برای رسیدن به توازن مصرف با قابلیت منابع» ۴- برگزاری یک نشست تخصصی در تاریخ ۹۱/۰۷/۱۶ در خصوص «قابلیتهای بالقوه و بالفعل و وضعیت مدیریت خاکهای کشور» ۵- برگزاری یک نشست تخصصی در تاریخ ۹۱/۰۸/۲۸ در مورد «تلفیق اطلاعات کارشناسی زیر بخشهای آب و خاک به منظور برون رفت از شرایط بحرانی» ۶- نظرخواهی و پیشنهاد چهره های برتر علمی و اجرایی به منظور عضویت در کارگروه ۷- پیگیری مستمر اطلاعات و دستاوردهای مناسب به منظور پیگیری اهداف کارگروه در راستای تدوین الگو

انتصابات جدید مرکز

بر اساس پیشنهاد رئیس اندیشکده امور اجتماعی، جمعیت و نیروی انسانی، با حکم رئیس شورای عالی و رئیس مرکز، آقای دکتر احمد غیاثوند به سمت دبیر اندیشکده یادشده منصوب شد. ایشان دانش آموخته دکتری در رشته جامعه شناسی از دانشگاه علامه طباطبائی است و دارنده امتیاز

استعدادهای درخشان در مقاطع کارشناسی، ارشد و دکتری بوده است. همچنین آقای دکتر حمیدرضا فرهنگد با حکم معاون علمی و تقسیم کار ملی مرکز به سمت مدیر کل این معاونت منصوب شد. ایشان عضو هیأت علمی جهاد دانشگاهی و دارای سابقه عضویت در هیأت امناء این نهاد است.

در اندیشکده عدالت بررسی شد؛

گزارش پایش گستره معرفتی و عملی عدالت در ایران

فعال در حوزه مطالعات و پژوهشهای عدالت است. بر اساس نتایج طرح، مشخص شد که بیشتر آثار، شخصیت محور بوده و کمتر قرآن و سنت در عدالت پژوهی مبنای قرار گرفته است. شایان ذکر است اندیشکده عدالت، اتاق فکری برای هماهنگی تحقیقات و مطالعات حوزه و دانشگاه درباره عدالت و راهبری تدوین مبحث عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت است.

گزارش پایش گستره معرفتی و عملی عدالت در ایران، در اندیشکده عدالت بررسی شد. این گزارش که توسط آقای دکتر عادل پیغامی تهیه و ارائه گردید با الگو برداری از نظام طبقه بندی موضوعات در دانش اقتصاد تنظیم گردیده است و دارای دو محور اساسی است. محور اول بررسی ادبیات حوزه عدالت و تهیه نقشه (نظام مسائل) عدالت است که بر اساس آن حوزه های عدالت پژوهی معین می شود. محور دوم بررسی نیروی انسانی

نخستین جلسه اندیشکده مبانی برگزار شد

عماد افروغ، مهندس مرتضی نبوی، حجت الاسلام والمسلمین دکتر صادق زاده، حجت الاسلام والمسلمین سعید جوادی آملی، دکتر حسام الدین آشنا، حجت الاسلام والمسلمین احمد آکوچکیان و دکتر موسی عنبری در باره هر چه بهتر برگزار شدن جلسات اندیشکده و فعالیت های مرتبط با آن، حضور فعال در دومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و وظایف اندیشکده دیدگاه های خود را بیان کردند.

نخستین جلسه اندیشکده مبانی روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۱/۸/۶ در محل مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، با حضور جمعی از استادان حوزه و دانشگاه تشکیل شد. در ابتدا حجت الاسلام والمسلمین دکتر پارسانیا، رئیس اندیشکده مبانی، به معرفی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و اهداف آن به شکل عام و معرفی اندیشکده مبانی به شکل خاص پرداخت. در ادامه آقای مهندس حمید چیت چیان معاون هماهنگی و نظارت فرآیندی مرکز، توضیحاتی را در باره اهداف و فرآیند تشکیل و فعالیت اندیشکده های الگو ارائه نمود. سپس حاضران در جلسه، آقایان دکتر

با برگزاری دومین کنفرانس الگوی پیشرفت محقق خواهد شد:

دستیابی به فهمی مشترک از مبانی فلسفی، علمی و دینی الگو

آن دستیابی به فهمی مشترک از مبانی فلسفی، علمی و دینی الگو، و ارائه تصویری روشن، قابل اعتماد و کاربردی از این مبانی است. بدیهی است که این لایه زیرین باید بر مبنای ارزش های اصیل اسلامی و بسا بهره گیری از تجربیات علمی بشر طراحی گردد. بنابراین رویکرد کنفرانس، بنیادین است و دو هدف محوری یعنی تدوین مبانی و مفاهیم عمومی پیشرفت و تدوین مبانی پیشرفت در هر یک از عرصه های تخصصی را در دستور کار دارد. معاون علمی و تقسیم کار ملی مرکز افزود محورهای مباحث کنفرانس منطبق بر عناوین اندیشکده های مصوب مرکز انتخاب شده است تا اندیشکده ها بتوانند نقش محوری را در این کنفرانس برعهده بگیرند. انتظار آن است که هر اندیشکده، مبانی الگو در حوزه تخصصی خود را تدوین کند و در این کنفرانس در معرض بحث و تبادل نظر صاحب نظران قرار دهد تا در بستر تضارب آرا و هم اندیشی های عالمانه، این متون پالایش و تکمیل شوند. از آن جا که نتایج حاصل از این کنفرانس در تدوین مبانی الگو بکار گرفته خواهد شد، مشارکت فعالانه و حداکثری اندیشمندان، محققین و دانش پژوهان حوزه و دانشگاه و ارائه دیدگاه ها و نظرات گوناگون از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

دبیر دومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با اشاره به اینکه دومین کنفرانس نیز همچون نخستین کنفرانس، ماموریت گراست اعلام کرد هدف این کنفرانس دستیابی به فهمی مشترک از مبانی فلسفی، علمی و دینی الگو و ارائه تصویری روشن، قابل اعتماد و کاربردی از آن است، وی افزود کنفرانس های سالانه مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، رویدادهای علمی هدفمندی هستند که هر یک به منظور دستیابی به اهداف خاصی طراحی و اجرا می شود. دکتر هادی اکبرزاده گفت اگر چه این کنفرانس ها به تولید دانش و هم افزایی علمی در مباحث مربوط به پیشرفت کمک خواهد کرد، لیکن هدف مرکز از برگزاری این همایش ها بهره گیری از ظرفیت علمی کشور برای پاسخگویی به برخی پرسش های بنیادین و کمک به تکمیل بخشی از الگو است. وی افزود اولین کنفرانس با هدف دستیابی به نقشه راه طراحی الگو در خرداد ماه ۱۳۹۱ برگزار شد. دستاورد ارزشمند آن یعنی نقشه راه تفصیلی الگو به دلیل آن که حاصل هم اندیشی جمع قابل توجهی از صاحب نظران و اندیشمندان سراسر کشور است، از پشتوانه و حمایت قوی جامعه علمی برخوردار است. وی گفت دومین کنفرانس نیز همچون کنفرانس نخست، ماموریت گراست و هدف

دکتر داوری اردکانی در نشست هم‌اندیشی مرکز: ذات علم مبتنی بر تسخیر طبیعت است علوم انسانی با مبنای اسلامی با شعار محقق نمی‌شود

رییس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی با تاکید بر این که باید بین مبانی و مبادی دانش و خود دانش تفاوت قائل شد، اظهار داشت: «دانش جدید بر مبنای اعتنا و اهتمام به کار دنیا و قدرت بشر بنا شده است، ولی معتقد می‌توان علم را بر مبنای دینی قرار داد که البته این کار با شعار محقق نمی‌شود.»

استاد داوری اردکانی، در سخنرانی اش در نخستین جلسه از سلسله نشست‌های هم‌اندیشی در عرصه پیشرفت، در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، با موضوع علم و زندگی، گفت: «ما به دو اعتبار می‌توانیم به امر علم و زندگی توجه بکنیم. یک اعتبارش آشکار است. هیچ کس نمی‌تواند منکر پیوند و پیوستگی بشود و هیچ کس نمی‌تواند منکر فایده این پیوند و پیوستگی بشود. یکی دیگر این که علم در چه عالمی به وجود آمده، آیا در عالمی به وجود آمده که در خدمت ارزش‌ها باشد یا در عالم دیگری به وجود آمده و با آن عالم و ارزش‌های آن عالم که در مسیر بی‌ارزش شدن بوده، رشد کرده است؟»

دکتر داوری اردکانی ادامه داد: «اگر امروز می‌گوییم علم به خوشبختی و آینده بشر فکر نمی‌کند، این مساله تقصیر علم نیست؛ چون ذات علم چیز دیگری است. ذات علم چیزی است که بر طبیعت و برای تسخیر طبیعت افکنده می‌شود و کار علم این است و توقع بیش از این از علم داشتن، توقع درستی نیست.»

وی در بخش دیگری از سخنان خود با تاکید بر ضرورت تفاوت بین مبانی و مبادی دانش و خود دانش گفت: «باید به این مساله هم توجه داشت که ما نمی‌توانیم دانش را بر هر مبدا و مبنایی قرار دهیم. مبادی دانش جدید را رنسانسیا یافتند و این دانش را با مبانی و مبادی که داشته‌اند نه مقصر بدانیم و نه برای خدماتی که به بشر کرده، تحسین کنیم. نتیجه دانش تهیه این همه وسایل بوده؛ اما این که علم در کدام جهت رفته، با مبانی خود رفته است.»

رییس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی، با بیان این که علم جدید بر مبنای اعتنا و اهتمام به کار دنیا و قدرت بشر است، در حالی که بشر اسلامی، خود را بنده خدا، خدایی که همه چیز به ید قدرت اوست می‌داند و به خدا توکل دارد، افزود: «هن منکر این نیستیم که می‌توانیم علم انسانی بر مبنای اسلامی خود داشته باشیم و معتقد می‌توان علم را بر مبنای دینی قرار داد؛ اما این کاری نیست که برویم در کوچه شعار بدهیم، علوم اجتماعی بر مبنای چی و چی باید قرار بگیرد. سیاستمدار می‌تواند این را بگوید، می‌تواند جهت بدهد که ما چنین علمی می‌خواهیم؛ اما من نیایم در کوچه داد بزنم و همان حرف را تکرار کنم. اگر عالم، فیلسوف، فلسفه‌ای می‌نویسم که موافق با اصول اسلام و برآمده از اصول پنج گانه دین اسلام باشد. من و شما اگر معتقد به چنین کاری هستیم، باید همت خود را مصروف چنین کاری کنیم.»

مقاله کوتاه

نقش خانواده در الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

دکتر شکوه نوایی نژاد*

خانواده بنیادی‌ترین و پایدارترین ساختار اجتماعی و هسته اصلی تشکیل جامعه و نهادهای آن است. الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، افق گسترده‌ای است که در ساختار آن خانواده به عنوان اساسی‌ترین نهاد جامعه ایفای نقش می‌کند. اهمیت پرداختن به خانواده در بحث الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ریشه در این حقیقت دارد که نهاد مقدس خانواده نخستین و پایدارترین بستر تربیت و پرورش ارزش‌های دینی و اخلاقی انسان است. بر پایی و پویایی خانواده بی‌تردید شاخصه اصلی یک اجتماع زنده و پیشرونده است و شرط اصلی بر خورداری از جامعه‌ای سالم و پویا، همراه با سلامت، صلابت و تحکیم و پایداری، خانواده است.

از مهمترین عوامل توسعه، توسعه نیروی انسانی است و رسالت عمده خانواده نیز پرورش و تربیت انسانی سازنده، خلاق و پویاست که با برخورداری از فرهنگ غنی ایرانی اسلامی، سهم بزرگ و قابل توجه خود را در اعتلای توسعه و پیشرفت جامعه ایفا می‌کند. رشد و تعالی هر چه بیشتر

خانواده مستلزم تحکیم پیوند و روابط سازنده خانواده است که از یک سو انسانهای سالم و پویا را تحویل جامعه دهد و از سوی دیگر به عنوان واحد بنیادین جامعه در توسعه و پیشرفت همه‌جانبه جامعه گام بر دارد. رفتار یک جامعه را می‌توان با وضعیت و رشد فرهنگی و اجتماعی و اخلاقی افراد آن جامعه ارزیابی کرد. میزان کارایی انسان بازتابی از آموزه‌های مستقیم و غیر مستقیم در خانواده، فرهنگ، ارزش‌های دینی و اخلاقی و نحوه زندگی اوست. از وظایف نظام خانواده، تأمین نیازهای عاطفی و تأمین نیازهای روانی و اجتماعی اعضای آن است. مسئولیت امنیت و آرامش و روان سالم اعضای خانواده که با پیوند زناشویی زن و مرد آغاز می‌شود بر عهده آنهاست. زیر بنای ساختار کلی خانواده ایرانی اسلامی دو رکن اساسی اخلاق و حقوق است که ضامن و تأمین کننده اهداف و بلندگی خانواده است. تحکیم هر چه بیشتر نظام خانواده اساسی‌ترین راه برای تبیین جایگاه زن و خانواده و دستیابی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت جامعه خواهد بود.

*استاد روانشناسی و مشاوره دانشگاه خوارزمی (تربیت معلم)

تجلیل و حمایت از نظریه پردازان و اندیشمندان الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

شورای عالی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در سی و هشتمین جلسه خود آئین نامه شناسایی و معرفی استعداد های درخشان کشور در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را تصویب کرد.

بر طبق اساسنامه مرکز و در جهت شناسایی و معرفی آثار علمی برجسته و استعداد های برتر در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و تقدیر از آنها و همچنین کمک به ایجاد گفتمان علمی و کاربردی و تصمیم سازی به کمک استعداد های درخشان در ارتباط با الگو و ایجاد محیط تبادل نظر و همکاری های علمی، تخصصی و راهبردی نخبگان، اندیشمندان و دانشمندان کشور در سطح ملی و بین المللی، همه ساله اندیشمندانی که در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت نقش به سزایی داشته اند، مورد حمایت و تکریم قرار خواهند گرفت.

بر اساس این مصوبه علاوه بر شناسایی استعداد های درخشان که توان همکاری در تهیه الگوی اسلامی دارند، با هماهنگی مراجع ذیربط، همه ساله در جشنواره های ملی و کتاب سال جمهوری اسلامی فصلی

سرمايه‌های ملی و فرصت‌های شتابان

ادامه از صفحه اول

دفاع از نظر فرماندهی عالی و توسعه فناوری‌ها و تجهیزات بومی روزافزون بوده است. با این همه، سرمایه‌های ملی ایران هنوز عمدتاً بالقوه و بهره‌برداري نشده است. بنابراین تولید ناخالص داخلی و نرخ سرمایه‌گذاری ناکافی و تراز بازرگانی خارجی بدون نفت منفی و میزان تورم و نرخ بیکاری بالا است. همچنین ناهنجاری‌های اجتماعی و آسیب‌های فرهنگی زیاد و نظام اداری ناکارآمد است و مظاهر تبعیض و فساد و بی‌عدالتی و میل به مهاجرت در جامعه دیده می‌شود.

از طرف دیگر، متوسط سن جمعیت کشور مطلوب و حدود ۲۹ سال است. اما در سال‌های اخیر نسبت باروری خانواده در ایران به شدت کاهش یافته است که موجب افزایش متوسط سن جمعیت در دو دهه آینده خواهد شد. افزایش متوسط سن، فرصت پیشرفت سریع را از جامعه ایران سلب خواهد کرد. از طرف دیگر روند تغییر در ترتیب قدرت‌های اقتصادی و سیاسی دنیا، فرصت دست‌یابی ایران به جایگاه مطلوب خود را افزایش داده است. فرصتی که در گذشته فراهم نبود و در آینده نیز با حاکم شدن نظم جدید ممکن است از دست برود. بنابراین ایران حدود دو دهه فرصت دارد تا به سرعت به جایگاه مطلوب خود نزدیک شود.

نیل به این جایگاه مستلزم فعال ساختن سرمایه‌های ملی و رفع مشکلات موجود با اغتنام از فرصت‌های یاد شده و در گرو تهیه و اجرای برنامه بلند مدت پیشرفت کشور

است. شکل‌گیری عزم و اراده عمومی و گفتمان فراگیر پیشرفت و مدیریت عالم و مقتدر و امین برای این منظور لازم و نقش جوانان در آن مهم است. حرکت به‌سوی عدالت و در رأس آن شایسته‌گزینی در همه سطوح و به‌ویژه برای به‌عهده گرفتن مدیریت‌های میانی و عالی شرط اجرای موفق برنامه پیشرفت کشور است. از این رو جوانان به عنوان نیروی اصلی پیشرفت باید شایستگی‌های خود را با خودکشف‌سازی استعداد های خدا دادی افزایش دهند و خود را برای مدیریت و اجرای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت آماده کنند و در این راه امید و توکل خود و دیگران را به باری قطعی خداوند روزافزون سازند که انشاءاله صبح پیشرفت و سر بلندی و الهام‌بخشی بی‌بدیل ایران اسلامی نزدیک است.

با توجه به آغاز همفکری جمعی و روزافزون استادان و صاحب‌نظران در تهیه و طراحی الگوی پیشرفت، مشارکت فعال جوانان در کنار آنان مطلوب و موجب نوآوری و تحول‌آفرینی الگو و کمک به شکل‌گیری گفتمان و اراده عمومی برای پیشرفت است. همچنین عبرت‌های حاصل از اجرای برنامه‌های بلند مدت کشور حاکی از آن است که حضور گسترده متخصصان و جوانان در تهیه الگوی پیشرفت ضامن اجرای موفق آن خواهد بود.

* خلاصه سخنرانی در نشست افتتاحیه دومین کنگره پیشگامان پیشرفت در جمع حدود هزار تن از دانشجویان و جوانان اعلاقمند به پیشرفت اسلامی ایرانی

معرفه کتاب

توسعه پایدار

کتاب توسعه پایدار توسط دکتر شمس السادات زاهدی، استاد مدیریت دانشگاه علامه طباطبایی در صفحه نگاه‌شسته ۲۳۲

شده و انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) آن را در سال ۱۳۸۶ چاپ نموده است. این کتاب تا کنون پنج بار تجدید چاپ شده و آخرین ویراست آن در سال ۱۳۹۱ در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است. از نظر نویسنده کتاب؛ توسعه پایدار فرآیندی است که طی آن مردم یک کشور نیازهای خویش را برمی‌آورند و سطح زندگی خویش را ارتقا می‌بخشند، بدون آن که از منابعی که به نسل‌های آینده تعلق دارد مصرف کنند و سرمایه‌های آتی را برای تأمین خواست‌های آتی به هدر دهند. علت اساسی توجه روزافزون به سیاست‌های توسعه پایدار، محدود بودن امکانات و نامحدود بودن نیازها و خواست‌های بشر است. کتاب مزبور شامل یازده مقاله در باب توسعه پایدار تحت پاره‌ای از این موضوعات است: اصل آهینین منافع شخصی، تعریف پایداری و اصول توسعه پایدار، تفکیک پارادایم رشد از پارادایم پایداری، چالش‌های جدید رشته مدیریت دولتی، حسابداری زیست‌محیطی پیش‌نیاز توسعه پایدار، رویکردهای بررسی اکولوژی، مدیریت توسعه کشاورزی پایدار، نقش زنان در توسعه پایدار، و ارکان نظام آموزشی در گسترش فرهنگ و تحقیق توسعه پایدار.

اخبار مرکز

دومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با موضوع ارکان و مبانی پیشرفت برگزار می‌شود

دومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با موضوع مفاهیم، ارکان و مبانی پیشرفت در حوزه‌های مختلف؛ در اردیبهشت ماه ۱۳۹۲ برگزار خواهد شد. کمیته علمی، دبیر و محورهای کنفرانس تعیین شده است. در این کنفرانس، رویکرد اصلی به حوزه‌های پیشرفت از نوع بنیادین و روش شناختی است و محورهای کنفرانس متناسب با عناوین اندیشکده‌های الگوی اسلامی ایرانی

نظام مسائل عدالت تدوین می‌شود

ادامه از صفحه اول
علمی نظام مسائل عدالت در این اندیشکده تدوین می‌شود.
حجت الاسلام دکتر سید حسین میرمعزی افزود: «زمانی که فضای محتوایی را به صورت نظری کار کردیم، به صورت عملی هم ببینیم مطالعات صورت گرفته در این چند سال در چه موضوعاتی، در چه حدی بوده است و ما در کجاها خلأ داریم. از این جا به بعد در مرحله سوم، تصمیم بگیریم در کدام فضا برویم و چه کار انجام دهیم که آن نقشه راه عملی شود.» وی گفت اندیشکده عدالت تا کنون جلسات متعددی داشته است که مهم ترین مصوبات آن ۱. تهیه نقشه راه برای تحقق دو هدف: الف- تعمیق و توسعه تفکر درباره عدالت، ب- ایجاد فضای گفتمان خنجانی درباره عدالت. ۲. تشکیل حلقه‌های پژوهشی در حوزه و دانشگاه. ۳. پیشنهاد ایجاد کرسی عدالت‌پژوهی به دبیرخانه کرسی‌های نظریه پردازی. ۴. پیشنهاد رشته عدالت در دانشگاهها و تنظیم سرفصل دروس، است.

پیشرفت انتخاب شده‌اند. آخرین مهلت ارسال مقالات به وبگاه کنفرانس اول اسفندماه ۱۳۹۱ تعیین شده است. وبگاه کنفرانس به نشانی (<http://sc.olgou.ir>) فعال و آماده دریافت مقالات استادان، محققان و صاحب‌نظران است. علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر و آگاهی از اخبار، محورهای کنفرانس، تاریخ‌های مهم، چارچوب و ضوابط تهیه مقالات به وبگاه یاد شده مراجعه فرمایند.

چکیده مقاله

حلقه‌های مفقوده جهت کارآمد سازی نقشه راه

فراهم سازی ابزارها و مکانیسم‌ها و ترسیم استراتژی‌های سازگار برای حل مسأله مورد نظر می‌باشد. یک واقعیت آشکار ولی دردناک آن است که ما مسلمانان ایرانی، نخست مشکل واقعی را یا به طور دقیق شناسایی نمی‌کنیم و یا وقتی شناسایی می‌کنیم تنها به قبول آن مشکل بسنده می‌کنیم ولی آنرا باور نمی‌کنیم. یا اگر هم باور کنیم در مرحله استراتژی‌ها، ارتباط فرایندها، و فراهم سازی بسترها و ابزارها، ناکارآمد هستیم. سومین مؤلفه کارآمد سازی مفاد نقشه راه، اجراء ارزبایی مستمر، پذیرش کامل خطاها، حل و فصل دشواری‌ها و تدوین نقشه راه برای عملیاتی ساختن فاز بعدی است. چون راه عظیم است و راهبان اصلی هشیار (ان الله بصیر)، کارآمدی نقشه راه، تطابق معنی دار راه و رهرو را می‌طلبد که شدنی است ولی تا کنون نشده است. این مقاله ابتدا به تبیین این گونه آسیب‌های شناخت‌شناسی نقشه راه می‌پردازد و در پایان استراتژی عملیاتی خود را برای کارآمد سازی نقشه مربوط پیشنهاد می‌کند.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌های شناخت‌شناسی، حلقه‌های مفقوده، کارآمدی نقشه راه، استراتژی‌ها، فازهای نقشه راه.

«حلقه‌های مفقوده جهت کارآمد سازی نقشه راه»، عنوان مقاله دکتر یدالله دادگر، دانشیار گروه حقوق اقتصادی دانشگاه شهید بهشتی است که در نخستین کنفرانس «الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: نقشه راه طراحی و تدوین الگو» ارائه شده است. پیش فرض مقاله این است که برای کارآمد سازی نقشه راه پیشرفت اسلامی ایرانی، ظرفیت کافی وجود دارد، اما در حال حاضر در این ارتباط با نوعی شکاف توسعه‌ای عمیق مواجه هستیم. اولین نقطه عزم در فاز اول حرکت در تدوین نقشه راه که هم پیامد متدلوژیک نقشه راه است، هم تئوری مربوط آن را تأیید می‌کند و هم تجارب فراوان آنرا به اثبات رسانده‌اند، باور حقیقی به وجود مشکل است. این پدیده در برگیرنده ابعادی وجود شناختی است که هم پیوند معرفت‌شناسی خاص خود را دارد و هم می‌تواند تأثیر معنی‌داری بر متدلوژی نقشه راه داشته باشد. دومین مؤلفه محوری در بهره‌دهی تدوین نقشه راه، فاز بندی و تدوین زیر بخش‌های نقشه راه برای حل مشکل مورد نظر می‌باشد. فاز اول نقشه، فراهم سازی مقدمات اساسی آن شامل شفاف‌سازی هدف، تعریف قلمرو واقعی، ایجاد ذهنیت احساس نیاز به حل مسأله برای تصمیم سازان،

بین‌المللی

موسسه توسعه برزیل Getulio Vargas Foundation (FGV)

موسسه توسعه برزیل به عنوان یک مرکز هدایتگر در توسعه ملی، به تشویق و سرمایه گذاری در تحقیقات و تولیدات علمی اقدام می‌نماید. موسسه گتولیو وارگاس (FGV) در سال ۱۹۴۴ میلادی تأسیس شد. موسس آن آقای گتولیو وارگاس بود که چند سال بعد در سال ۱۹۵۱ میلادی به عنوان رئیس جمهور برزیل انتخاب شد. هدف اصلی این موسسه آموزش افرادی برای مدیریت بخش خصوصی و دولتی است. این موسسه از طریق دانشکده‌ها و مراکز علمی وابسته، دوره‌های تحصیلی منظمی را در رشته اقتصاد، مدیریت اشتغال، حقوق، علوم اجتماعی و مدیریت فناوری اطلاعات برگزار می‌کند. موضوعات مورد نظر این موسسه، اقتصاد

خرد و کلان، امور مالی، حقوق، بهداشت، رفاه اجتماعی، فقر و بیکاری، آلودگی هوا و توسعه پایدار است. این موسسه همچنین حامی مالی برنامه‌های تحقیقاتی در زمینه های تاریخ، علوم اجتماعی، آموزش و پرورش، عدالت، شهروندی و سیاست می‌باشد. موسسه FGV طرحهایی را نیز به درخواست بخش دولتی، موسسات خصوصی و آژانسهای بین‌المللی مانند بانک جهانی و بانک توسعه داخلی آمریکا انجام می‌دهد. همچنین FGV با همکاری موسسه اقتصاد برزیل، با تهیه شاخصها و گزارشهای مربوط، به هدایت اقتصاد برزیل کمک می‌نماید. این موسسه توسط مجله For-eign Policy در سال ۲۰۱۱ میلادی جزء ۵ اندیشکده سیاسی برتر دنیا معرفی شد.

معرفه پایان‌نامه و رساله

الگوی توسعه در قانون اساسی؛ علمی، اسلامی و ایرانی است

این پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد از سوی آقای اسماعیل آجرلو به راهنمایی آقای دکتر محمد جواد جاوید در دانشکده حقوق و معارف اسلامی دانشگاه امام صادق (ع) در سال ۱۳۸۸ تدوین و ارائه شده است. از نظر نویسنده، توسعه و توسعه اجتماعی از جمله موضوعاتی است که از سالیان دور در کشور ما مطرح بوده و برنامه‌های گوناگون و تعاریف مختلفی داشته است. موفقیت و عدم موفقیت در تحقق اهداف توسعه اجتماعی اولاً بستگی به نوع تعریف ما از توسعه اجتماعی، توجه به مبانی دینی و بومی سازی تئوری‌های مربوط دارد و ثانیاً به ظرفیت‌های حقوقی، بویژه قانون اساسی به عنوان سند محوری

همه امور جامعه وابسته است؛ لذا مسأله اصلی در این پژوهش آن است که توسعه اجتماعی در جامعه ما یا توجه به مبانی دینی و اقتضانات بومی چگونه تعریف می‌شود و الگوی درون‌زای آن در چارچوب قانون اساسی چیست؟ در این راستا ادعای تحلیلی پژوهش آن است که اولاً در معارف اسلامی به خوبی می‌توان تئوری مناسب توسعه و توسعه اجتماعی را با محوریت مفهوم حیات طیبه تدوین نمود و ثانیاً قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در رویکردهای ایدئولوژیک و اصول مختلف خود ضمن توجه به مؤلفه‌های معمول و علمی موجود در جهان، الگوی خاص ایرانی اسلامی آن را نیز ارائه می‌نماید.